

УДК 378.147

**RESEARCH INTERACTIVE COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS
ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВИКЛАДАЧІВ****Teslyuk V.M./ Теслюк В.М.***s.psihol.s., as.prof. / к. психол.н.*

ORCID: 0000-0003-1112-428x

SPIN: 6504-4894

Seyidov S.L./Сейідов С.Л.*magistr /magistr**National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,**Kyiv, Heroes of Defense 15, 03041**Національний університет біоресурсів і природокористування України**Київ, Героїв Оборони 15, 03041*

Анотація. У статті висвітлено констатувальний етап експерименту вивчення фактичного стану сформованості інтерактивної компетентності майбутніх викладачів. Для досягнення поставленої мети у експерименті використано методи спостереження, анкетування, тестування. Засобами реалізації визначених методів обрано комплект анкет для визначення рівня інтерактивної компетентності майбутніх педагогів. На констатувальному етапі експерименту у більшості респондентів виявлено низький і середній рівні сформованості ІК. Охарактеризовано особливості інтерактивної компетентності майбутніх викладачів згідно основних показників її сформованості.

Ключові слова: компетентність, інтерактивна компетентність, майбутній викладач, констатувальний експеримент, рівні сформованості інтерактивної компетентності.

Вступ. Сьогодні Україна взяла курс на загальноєвропейські гуманістичні традиції, одночасно зберігаючи та захищаючи національні цінності. Українська держава долучається до полікультурних освітніх, економічних, мовних програм та проєктів, що сприяє переходу від технічно-індустріальної до інформаційно-культурної стадії розвитку суспільства. Одним із основних завдань його функціонування в Україні визначено взаємодію як на рівні міжособистісного спілкування, так і в межах міждержавного співробітництва.

Ефективною передумовою оптимізації підготовки кваліфікованих фахівців є інтеграція в процес освіти концептуальних моделей, інноваційних методів і прийомів формування інтерактивної компетентності [2; 3; 4]. Питанню використання інтерактивних методів у навчально-виховному процесі акцентовано увагу сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців (В.Н.Базильова, Р. М. Кумишевої, Н. О. Павленко, І. О. Пироженко, О.І.Пометун та ін.). Дослідженню змісту, форм і механізмів здійснення інтерактивного навчання присвячено роботи зарубіжних педагогів, серед яких Д. Бирн (D. Byrne), Х. Браун (H. Brown), Л. ван Лаєр (L. Van Lier), Л.Ілола (L. Pölä), Ф. Кліпел (F. Klippel) та ін.

Основний текст. Мета констатувального етапу експерименту нашого дослідження передбачала вивчення фактичного стану сформованості інтерактивної компетентності (ІК) майбутніх викладачів. У експерименті були задіяні студенти спеціальності «Освітні, педагогічні науки» (Педагогіка вищої

школи) Національного університету біоресурсів і природокористування України (всього 44 студенти: 26 осіб денна форма навчання, 18 – заочна форма навчання).

1. Основними методами досягнення поставленої мети були спостереження, анкетування, тестування. Засобами реалізації визначених методів обрано комплект анкет для визначення рівня інтерактивної компетентності майбутніх педагогів Радишевської М.М., Форверга [2; 5]. Наведемо приклади тверджень у запропонованих анкетах: 1) *Теплота, повага*. Я різними засобами виявляю (хоча і не завжди обов'язково відчуваю), що я сприймаю іншого; я розумію те, що роблять інші, хоча не завжди і не в усьому згоден із ними. Я людина, яка активно підтримує інших. 2) Яким, на Ваш погляд, має бути *стиль викладання педагога у процесі формування ІК учнів/студентів?*: Стиль викладання, спрямований на викладача. Стиль викладання, спрямований на зміст викладання. Стиль викладання, спрямований на учнів/студентів. Стиль викладання, спрямований на взаємодію між викладачем і учнями/студентами. Стиль викладання, спрямований на зміст навчання і особистість учнів/студентів.

Проаналізуємо результати констатувального етапу педагогічного експерименту. Головним завданням було виявлення рівня сформованості інтерактивної компетентності майбутніх викладачів у відповідності до існуючих структурних компонентів шляхом проведення спостереження і опитування серед майбутніх викладачів. Для здійснення самостійного оцінювання запропоновано опитувальні листи і комплекти анкет, які містили твердження, сформульовані за критеріями і показниками рівня сформованості ІК майбутніх педагогів [2; 3].

Рівень сформованості компонентів визначався за формулою розрахунку та інтерпретацією коефіцієнта успішності В. П. Безпалька [1, с. 125]:

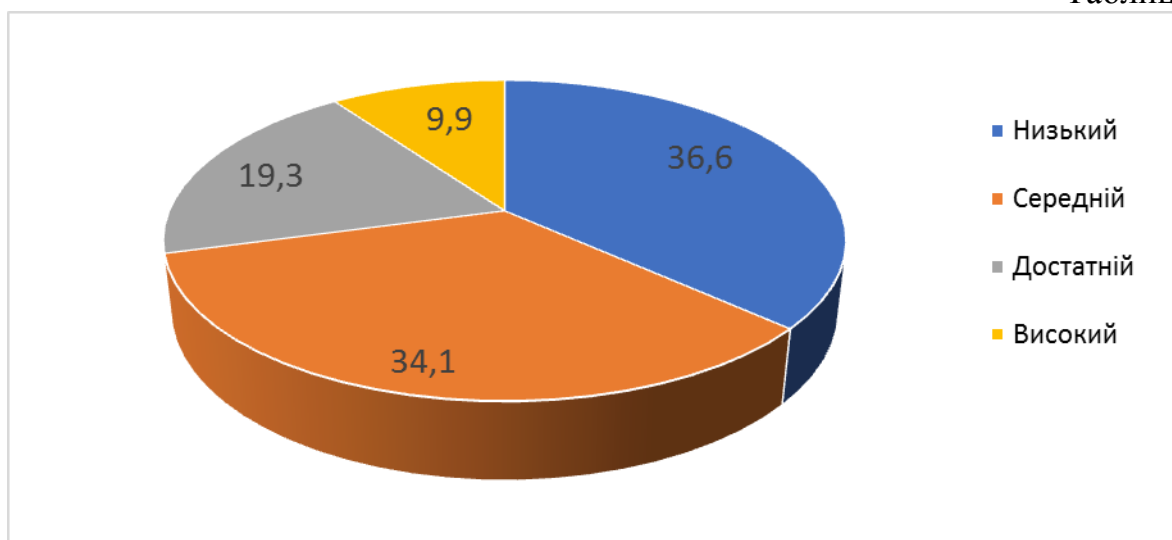
$$K = \frac{n}{N}$$

де n – кількість балів, які фактично набрав студент, N – максимально можлива кількість балів. Значення коефіцієнта успішності $0,88 \leq K_y < 1$ відповідає високому рівню, $0,75 \leq K_y < 0,88$ – достатньому рівню, $0,50 \leq K_y < 0,75$ – середньому рівню, $K_y < 0,50$ – низькому рівню. Узагальнені результати діагностики сформованості рівня ІК майбутніх педагогів на констатувальному етапі дослідження подано у табл. 1.

Констатувальний етап експерименту показав, що у більшості майбутніх викладачів переважають низький (36,6%) і середній (34,1%) рівні сформованості ІК. Ця група майбутніх педагогів володіють поверховими знаннями про сутність і особливості формування ІК або взагалі непоінформовані про професійну значущість досліджуваної компетентності.

Таблиця 1

Рис.1. Розподіл майбутніх викладачів за рівнем сформованості інтерактивної компетентності

Студенти виявили недостатній рівень досвіду організації і реалізації інтерактивного навчання. Учасники опитування недостатньо усвідомлюють ступінь важливості ІК у контексті викладання дисциплін. Цікавим виявився той факт, що майбутні педагоги із середнім рівнем сформованості ІК високо оцінили суттєвість формування ІК в якості інтегральної складової для здійснення успішної професійної діяльності. Ступінь сформованості здібностей інтерактивного спілкування і толерантного ставлення до думок інших учасників серед опитаних не є високим. Потребу у спілкуванні і взаємодії на заняттях навчальних предметів визначено як фрагментарну або відсутню. Про низький рівень професійних якостей, необхідних для ефективного формування ІК, свідчить нездатність великої кількості опитаних дотримуватись правил етикету міжособистісної взаємодії і досягати спільних рішень у ході виконання завдань інтерактивного характеру.

Майбутні викладачі із середнім рівнем сформованості ІК володіють неглибокими інтерактивними знаннями і вміннями, але здатні виконувати інтерактивні завдання. Впродовж проведення самооцінювання респонденти висловили думку, що майже не володіють відповідними знаннями, вміннями і здібностями для раціонального процесу формування ІК. Респонденти пояснили, що їм складно мотивувати студентів з різним розвитком навчальних здібностей до взаємодії з однолітками і педагогом. Частина студентів виявила низький рівень сформованості таких професійних здібностей: ставлення з повагою до учасників взаємодії з різним типом темпераменту; планування і дотримання логічної структури заняття, яке проходить на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії; використання різного типу наочності для оптимізації процесу інтеракції тощо. Студенти вважають, що їм не потрібно професійно самовдосконалюватись.

Висновки.

Таким чином, зреалізований констатувальний есперимент показав, що у

більшості майбутніх викладачів переважають низький і середній рівні сформованості інтерактивної компетентності. Такі результати підтверджують необхідність провадження спеціальної технології із підвищення рівня сформованості інтерактивної компетентності майбутніх педагогів.

Література:

1. Беспалько В. П. Программированное обучение (дидактические основы). Москва: Высшая школа, 1970. 301 с.
2. Радишевська М. М. Критерії та показники рівня сформованості інтерактивної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей в процесі університетської освіти. Психолого-педагогічні проблеми в освітньому процесі: зб. наук. ст. Харківський нац. пед. унів-т ім. Г. Сковороди. Харків: ХНПУ; ХОГОКЗ, 2012. С. 249-255.
3. Теслюк В.М., Петрух Р.Б. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Київ, 2010. С. 153-158.
4. Теслюк В.М. Структурні компоненти індивідуального стилю професійно-педагогічного спілкування. Науковий вісник Національного аграрного університету. Київ, 2005. Вип.88. С.245-255.
5. Теслюк В.М. Технології соціально-педагогічної діяльності: термінологічний словник-довідник. К.: НАКККиМ, 2011. 145с.

References:

1. Bespalko V. P. Prohrammyrovannoe obuchenye (dydaktycheskye osnovy). Moskva: Vysshaya shkola, 1970. 301 s.
2. Radyshevska M. M. Kryterii ta pokaznyky rivnia sformovanosti interaktyvnoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv humanitarnykh spetsialnostei v protsesi universytetskoii osvity. Psykholoho-pedahohichni problemy v osvitnomu protsesi: zb. nauk. st. Kharkivskiy nats. ped. univ-t im. H. Skovorody. Kharkiv: KhNPU; KhOHOKZ, 2012. S. 249-255.
3. Tesliuk V.M., Petrukh R.B. Kompetentnisnyi pidkhid u vyshchii profesiinii osviti. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Kyiv, 2010. S. 153-158.
4. Tesliuk V.M. Strukturni komponenty indyvidualnoho styliu profesiino-pedahohichnoho spilkuvannia. Naukovyi visnyk Natsionalnoho aharnoho universytetu. Kyiv, 2005. Vyp.88. S.245-255.
5. Tesliuk V.M. Tekhnolohii sotsialno-pedahohichnoi diialnosti: terminolohichniy slovnyk-dovidnyk. K.: NAKKKiM, 2011. 145s.

Abstract. The article highlights the ascertaining stage of the experiment of studying the actual state of formation of interactive competence of future teachers. The methods of observation, questioning, and testing were used to achieve this goal. By means of implementation of certain methods, a set of questionnaires was selected to determine the level of interactive competence of future teachers. At the ascertaining stage of the experiment, the majority of respondents revealed low and medium levels of IC formation. The features of the interactive competence of future teachers according to the main indicators of its formation are characterized.

Key words: competency, interactive competence, future teacher, ascertaining experiment, levels of interactive competence formation.

Стаття відправлена: 02.08.2019 р.

© Теслюк В.М., Сейїдов С.Л.